

B A S K E N L A N D :

OEFENTERREIN VAN DE SPAANSE DEMOKRATIE

Het gemaskerd franquisme

DEMOCRATISCHE ORDE VERSUS TERRORISME

Door John Vervaele, met een
woord vooraf van Paul Bekaert.

LIGA VOOR MENSENRECHTEN
VZW

Algemeen Sekretariaat
Universiteitstraat 8
9000 GENT

Woord vooraf

Het sturen van waarnemers naar het buitenland is steeds één van de belangrijkste aktiemiddelen van de Liga voor Mensenrechten geweest. Het is immers een uitgemaakte zaak dat het onderzoek ter plaatse van schending van mensenrechten een niet te onderschatten impakt heeft. Een observatie-missie betekent ongetwijfeld steun voor de slachtoffers, druk op de plaatselijke machthebbers en niet in het minst sensibilisering van de publieke opinie op het thuisfront.

Eén van die landen waarop de Liga steeds nauwkeurig heeft toegezien is Spanje. Zo voerde Mter Impens een waarnemingsopdracht uit in Spaans Baskenland van 3 tot en met 10 juli 1975 en van 27 tot en met 31 augustus 1975. Hij maakte er ondermeer het proces van Burgos mee op 28 augustus 1975. Zijn verslag heeft een ruime weerklank gevonden bij de publieke opinie. Toen ons vanuit het "post-franquistische" Spanje berichten over schending van mensenrechten bereikten, werd in juni 1979 opnieuw een observatieteam gestuurd naar Spaans Baskenland.

Hun bevindingen stemden volkomen overeen met die van Amnesty International die in hetzelfde jaar totaal onafhankelijk van de Liga, eveneens een onderzoek ter plaatse uitvoerde. In 1982 gaf de Liga eens te meer opdracht aan twee waarnemers om een waarnemingsopdracht uit te voeren. John Vervaele, assistent Internationaal Strafrecht U.I.A. en Dioni Fernandez, lid van het Centraal Komitee van de Liga, namen de taak op zich om de hardnekkige geruchten over folteringen, mishandelingen, toepassing van ondemokratische wetgeving in "Euskadi" te onderzoeken. Van 14 tot 21 september 1982 voerden zij hun opdracht uit.

Het resultaat van hun waarneming, aangevuld met nieuwe gegevens, vindt U in dit rapport. Dit werkverslag heeft niets van zijn aktualiteitswaarde verloren. Op een ogenblik dat Spanje de toetreding vraagt tot de E.E.G. moet dit rapport vraagtekens plaatsen achter het democratisch karakter van een staat die tot op heden nog steeds de mensenrechten met de voeten treedt.

Paul Bekaert,
Liga voor Mensenrechten.

I. Inleiding

II. Militaire topprocessen in de periode 'op weg naar de democratie'

III. De Spaanse politieke evolutie na Franco

A. Bespreking van de Spaanse grondwet als hoeksteen van de formele democratie

1. autonomie
2. partijen en vakverenigingen
3. leger
4. politionele arrestatie
5. fundamentele rechten en vrijheden
6. schorsing en opheffing van de fundamentele rechten en vrijheden

- art. 55, eerste lid G.W.: uitzonderingstoestand
staat van beleg

- art. 55, tweede lid G.W.: terrorisme

7. permanente volmachten

B. Terrorismewetgeving als uitzonderingswet (art. 55, tweede lid)

1. juridische structuur

2. uitzonderingswetgeving

- a. maatregelen ter bestrijding van terrorismemisdrijven gepleegd door gewapende groepen (wet van 4 dec.1978)
- b. dekreetwet van 26 januari 1979 op de burgerbescherming
- c. organieke wet van 11 november 1980 betreffende mondelinge vervolging van misdrijven
- d. organieke wet van 1 december 1980 ter uitvoering van art. 55, tweede lid G.W. - nieuwe maatregelen ter bestrijding van terrorismemisdrijven gepleegd door gewapende groepen
- e. organieke wet van 1 juni 1981 ter bescherming van de grondwet (uitzonderingstoestand, staat van alarm) in uitvoering van art. 55, eerste lid G.W.

3. herzieningen in het strafwetboek

- a. herziening van het concept terrorismemisdrijf
- b. organieke wet van mei 1981 (rebellie, konspiratie...) inclusief de notie 'berouwvolle terroristen'.

- IV. Konkrete schets van de toepassing van de uitzonderingswetgeving in Baskenland - onderzoek naar de schending van de mensenrechten.
 - a. arrestatie en gevangenneming
 - b. tortuur
 - c. het zonder uitstel verschijnen voor de rechter
 - d. het vermoeden van onschuld
 - e. de vrijheid van expressie
 - f. juridische assistentie aan gearresteerden en gedetineerden
 - g. konklusie

- V. Overzicht van de partijpolitieke opinies omtrent de schending van de mensenrechten in EUSKADI- Baskenland

- VI. Konklusie

- VII. Noten

- VIII. Bibliografie

- IX. Appendix

I. Inleiding

Op 3 juni 1982 velt het hoogste militair gerechtshof te Madrid het verdict tegen de daders en medebetrokkenen van de poging tot staatsgreep op 23 februari 1981. De hoofddaders, legergeneraal Milans del Bosch, die te Valencia de staat van beleg had afgekondigd, en luitenant-kolonel Tejero van de Guardia Civil (1), die op 23-F het parlement had gegijzeld, krijgen elk 30 jaar gevangenisstraf, de maximumstraf. De medewerkers komen er van af met zeer lichte straffen (1 tot 2 jaar gevangenisstraf), ondanks de hoge strafeisen van het Openbaar Ministerie. Zowat 2/3 van de beschuldigen blijven hun rang en plaats in het leger en/of politie behouden (2).

Deze uitspraak is niet alleen een zware slag voor de democratische tendens in Spanje, maar evenzeer voor het partijpolitiek systeem zoals dat funktioneert in een rechtsstaat. Verontwaardigd vraagt de eerste minister Calvo Sotelo, akrobaat in koorddanserij tussen franquisme en voorzichtige defranquisering, beroep aan te tekenen bij het Konstitutioneel Hof.

Uiteraard is de staatsgreep van 23-F en deze schijnveroordeling een spiegelbeeld van waar Spanje politiek staat na 7 jaren bewind zonder Franco en na vier jaar parlementaire praktijk.

Bedoeling is aan de hand van het hiernavolgend schema van de Spaanse politieke evolutie dieper in te gaan op de strafrechtshervorming als indicatiemeter. De analyse van het strafwetboek, maar vooral van de partiële wetsherzieningen op gebied van terrorisme en burgerveiligheid, laat ons toe om interessante konklusies te trekken uit de relatie grondwet-positief recht, met andere woorden over het al dan niet formeel karakter van de Spaanse democratie.

Immers, menige rechtsstaat in de Europese moderne geschiedenis heeft beroep gedaan op afbreuk van haar eigen rechtsprincipes, door toepassing van administratieve praktijken (als volmachtwetten), uitzonderingswetgeving (op gebied van terrorisme) of staat van beleg.

Dit artikel wil tevens een antwoord formuleren op een aantal fundamentele vragen in verband met de relatie tussen staatsstructuren en strafrecht of sociale controle in het algemeen. Onder welke omstandigheden kreëert zich de behoefte aan een democratische rechtsvorm? Tot op welk niveau wordt die, gezien de sociale ongelijkheid, qua legitimatie houdbaar?

Onder welke voorwaarden ontwikkelt zich onder de democratische rechtsvorm een repressie-praktijk ? Wanneer wordt ook de façade overbodig, m.a.w. een autoritaire staatsstructuur gekreëerd ?

Spaanse politieke evolutie

26 augustus 1975	prevención del terrorismo
<u>20 november 1975</u>	<u>dood van Franco</u>
25 november 1975	decreto del indulto
februari 1976	herziening van prevención del terrorismo
mei-juni 1976	recht op vereniging - recht op politieke associatie
juli 1976	los piquetes de extension de huelga
<u>30 juli 1976</u>	<u>amnestiewet</u>
<u>15 december 1976</u>	<u>referendum democratie - monarchie</u>
<u>4 januari 1977</u>	<u>monarchie - Spanje</u>
januari 1977	- tribunal orden publico - audiencia nacional - misdrijven i.v.m. terrorisme van militair naar penaal wetboek
januari 1977	modificatie ley de orden publico
8 januari 1977	herziening van politieke associatie
maart 1977	gratiedecreet
1 april 1977	vrijheid van meningsuiting
15 juni 1977	<u>verkiezingen</u>
<u>27 oktober 1977</u>	<u>pactos de moncloa</u>
4 december 1977	- medidas especiales en relación con los delitos de terrorismo cometidos por grupos armadas - ley de policía

- partidos politicas

6 december 1978

referendum konstitutie

konstitutionele herkenning autonomie

27 december 1978

koning goedkeuring t.o.v. Cortes

28 december 1978

- publikatie grondwet

- ley de peligrosidad y rehabilitación social

1 februari 1979

decreto ley de seguridad ciudadana

maart 1979

verkiezingen

september 1979

ley organica general penitenciaria

december 1979

jaarverlenging

+ uitbreiding bevoegdheid audiencia nacional

22 april 1980

prision provisional

9 mei 1980

ratificatie Europees anti-terrorismeverdrag

15 september 1980

binn. zaken : richtlijn tot oprichting

Centro Estudios de Protección Ciudadana

16 november 1980

hervorming militair strafwetboek

11 november 1980

orale uitspraak + berechting + uitbreiding

flagrante delikten

1 december 1980

terrorismo - bandas armadas

art. 55, tweede lid grondwet, organieke wet

4 mei 1981

organieke wetswijzigingen in strafwetboek

& militair strafwetboek

1 juni 1981

organieke wet over de staat van alarm,

uitzonderingstoestand in staat van beleg

28 oktober 1982

verkiezingen

Militaire topprocessen in de periode "op weg naar de democratie"

De veroordeling voor 23-F is geen alleenstaand feit in de post-Franco-erioden, net zoals evenmin de rechtstreekse of onrechtstreekse inmenging aan het leger in het politieke leven. (3) Aan de hand van een kort overzicht van de belangrijkste militaire processen is het mogelijk een beeld te vormen van de al dan niet gemeende juridische aanpak van (politieke) misdrijven gepleegd door het leger. (4)

1. Union Militar Democrática (U.M.D.)

Deze anti-franquistische vleugel in het leger wordt in maart 1976 veroordeeld tot 'Conspiración para la rebelión militar'. Een kommandant en acht kapiteins lopen straffen op van 2 jaar en 6 maanden tot 8 jaar. U.M.D. werd in het proces beschouwd als een subversieve organisatie die tot doel heeft de instituties van de natie op een gewelddadige manier omver te werpen. Leden van de veroordeelden werden bovendien uitgesloten uit het leger.

2. Belediging van een overste

Voor dit misdrijf wordt de generaal van de Guardia Civil, Atarés, in maart 1979 veroordeeld. In beroep wordt de straf echter omgevormd tot een disciplinaire straf, waarover toenmalig kapitein-generaal van de provincie, J. Milans del Bosch, zijn zegen gaf.

3. Jativa - staatsgreep 1.

Het militairproces bleef uit voor deze zeer verdachte operatie in 1977, waarvan geheime documenten werden ontdekt. Generaal Diaz de Mendivil, luitenant-generaal Milans del Bosch, luitenant-generaal Coloma Gallegos en luitenant-generaal Campano hadden volgend plan uitgedokterd.

1. Juan Carlos dwingen een voorlopige regering onder militaire leiding te installeren ;
2. bij zijn weigering, aftreden van de regering en ontbinding van het parlement voor twee jaar ;
3. bij zijn weigering : staatsgreep, zelfs met uitschakeling van de koning.

De civiele krachten van de Falange en de Movimiento Nacional zouden meewerken. Le Monde Diplomatique publiceerde het rapport van de civiele inlichtingendienst over deze militaire operatie.

Bij het uitlekken van deze voorbereidingen bleef de reactie beperkt tot één sanktiemaatregel. Milans del Bosch werd overgeplaatst naar Valencia.

4. Operacion Galaixa - staatsgreep 2

Na een onderzoek komt de militaire rechtbank tot het besluit dat de kolonel van de Guardia Civil, A. Tejero, en de kapitein van de Infanterie, R. Saenz de Ynestrillas, contacten onderhielden tussen oktober - november 1978 teneinde een gewapende bezetting te organiseren van het Moncloa-paleis, waar de Ministerraad bijeenkomt. Na het slagen van de coup zou de nieuwe situatie aan de koning worden voorgelegd.

De veroordeling luidde : "delito de conspiracion y proposición para la rebelion", waarvoor Tejero 7 maand en Saenz de Ynestrillas 6 maand en 1 dag opliepen, m.a.w. de absolute minimum_straf. Uitsluiting uit het leger werd niet voorzien.

5. Het 'pen-pistool' geval

In april 1981 werd de kolonel van de ingenieurs veroordeeld wegens fabricatie van deze pistolen is een landlegeraenheid. Dit werd ontdekt na een gerechtelijk onderzoek waarbij tal van samenwerkingsnetten tussen extreem-rechts, waaronder Christus Koning, en het leger aan het licht kwamen. De militaire rechtbank won advies in bij de regering, daar ze slechts 1 jaar wou uitspreken. Na aandringen van de regering, die de ware tenlastelegging benadrukte, werd hij veroordeeld tot zes jaar en uitsluiting van het leger.

6. Lochheed-affaire

De kolonel van de luchtmacht, Carlos Graidal, die er werd van verdacht circa 8 miljoen B.F. steekpenningen te hebben ontvangen, werd veroordeeld tot zes jaar en één dag, een boete van 90.000 B.F. en uitsluiting uit het leger.

7. Kollektief amandelbomen

In de laatste jaren was intussen Fuerza Nueva, een neo-fascistische partij, haar operatie 'Cerventas' begonnen, waarmee ze zoveel mogelijk extreem-rechtse elementen in het leger wou integreren. In december 1980 begon een nieuw kollektief initiatief onder de naam 'amandelbomen' haar campagne via het fascistisch blad "Alcazar". Onder druk van extreem-rechts neemt premier Suarez op 29 januari 1981 ontslag. De voorpagina van El Alcazar titel "De limiet is bereikt", ondertekend door luitenant-generaal Diaz de Mendevil. Op 23 februari 1981 voert Tejero de operatie uit.

8. Belediging van het staatshoofd

De zoon van generaal Milans del Bosch, kapitein, werd op 27 januari 1982 veroordeeld tot 2 maand en 1 dag wegens belediging van de koning, daar hij de koning als "zwijn en nutteloos" bestempeld had. Alvaro Graino, kolonel van de Infanterie, werd voor hetzelfde misdrijf, ditmaal belediging van het leger, veroordeeld tot 2 maand en 1 dag. Hij had namelijk een brief gepubliceerd in een onafhankelijk blad - Diario 16 - waarin hij alludeerde op extreem-rechtse tendensen in het leger.

9. 23-F - staatsgreep 3.

Zie inleiding

10. Guardia Civil - tortuur - moord

Begin juni 1982 wordt het proces geopend tegen drie officieren van de Guardia Civil. Voor de eerste maal sinds 50 jaar komt deze zaak voor een burgerlijke rechtbank. De tenlastelegging : drie gastarbeiders, afkomstig uit Andalucia, wonende te Bilbao, worden bij een familiebezoek in Zuid-Spanje aangehouden op verdenking van ETA-lidmaatschap. Na langdurige tortuur op een verlaten strand in de buurt van Almeria worden de drie verdachten door de Guardia Civil afgemaakt met de kogel. Nadien werd een auto-ongeval geënceneerd, waarbij de drie in een ravijn omkwamen door verkoling. Na een grondig voorafgaand onderzoek lagen tal van bewijzen op tafel, waaronder het afhaken van benen, armen en geslachtsorganen. De drie bleken niet eens lid te zijn van de ETA.

In augustus 1982 viel de uitspraak : 26 jaar gevangenisstraf voor de kapitein in kwestie en slechts lichte straffen (1 jaar gevangenisstraf) voor de twee ondergeschikten, omdat deze zozegd " onder bevel " handelden.

Na de kompromisstraffen in de zaak 23-F werd met spanning uitgekeken naar het oordeel van de burgerlijke rechtbank in deze zaak.

11. 2 oktober 1982 : staatsgreep 4 verijdelt (5)

De derde verkiezingen na Franco (28 oktober 1982) blijken voor de militairen een onslukbare pil te zijn.

Op 2 oktober werden drie militaire leiders, Luis Munoz Gutiérrez, Jesús Crespo Cuspinera en José Crespo Cuspinera gearresteerd. De dienst staatsveiligheid van het Ministerie van Landsverdediging had immers documenten ontdekt waarin een plan tot staatsgreep op 27 oktober werd uitgewerkt.

Door het schaduwen van deze verdachte personen werden de direkte relaties blootgelegd met de gedetineerde kopstukken van 23 -F. Deze laatste

kregen hiervoor overplaatsing van Madrid naar het Zuiden en bovendien
komplete isolatiecellen opgelegd.

III. De Spaanse politieke evolutie na Franco

"Lo que importa en el Ejercito es ser bien macho, tener unos huevos de acero"

Mario Vargas Llosa.

A. Bespreking van de Spaanse grondwet : hoeksteen van de formele democratie

Bedoeling is hier van de Spaanse grondwet, als basis voor een democratische rechtsstaat, thematisch enkele punten aan te duiden die later bij de concrete bespreking van diverse uitzonderingswetten van belang zijn.

1. De erkenning van de autonomie

In artikel 2 wordt de autonomie officieel erkend, terwijl artikel 3 de taalvrijheid declareert.

Dit principe wordt grondig uitgewerkt in de artikelen 143-158 van Deel III. De autonomie strekt zich uit zowel over de wetgevende, uitvoerende als jurisdictionele macht. In artikel 148 en 149 worden respectievelijk de bevoegdheden van de autonome regio's en de exclusieve bevoegdheden van het centrale gezag bepaald. Onder deze laatste horen landsverdediging, leger, strafrecht, penitentiair recht thuis. De autonome regio's kunnen wel over een eigen politiemacht beschikken.

2. De grondwettelijke erkenning van partijen en vakverenigingen

In artikel 7 worden de politieke partijen erkend als expressie van het politiek pluralisme. Artikel 8 erkent de vakverenigingen en patroonsverenigingen als instrumenten ter verdediging van de sociale en economische belangen.

Hun creatie en werking zijn vrij binnen de grenzen van de wet en de grondwet. Uitdrukkelijk wordt bepaald dat hun interne structuur en werking democratisch moet zijn (6).

3. De grondwettelijke functies van het leger

Artikel 8 neemt een (quasi-) letterlijke bepaling over uit de 'Fuero de los Espanoles' (F.L.F.) van 1967. In deze franquistische erfenis wordt letterlijk bepaald dat het leger, bestaande uit land-, zee- en luchtmacht, als opdracht heeft

1. de soevereiniteit en onafhankelijkheid van Spanje te waarborgen
2. haar territoriale integriteit te verdedigen
3. de konstitutionele ordening te verdedigen

Vooral dit laatste punt is een vrij merkwaardige konstruktie, dat trouwens door Tejero in het proces 23-F als verdedigingsargument veelvuldig werd gehanteerd.

4. Politionele arrestatie

Deze pre-jurisdiktionele fase, waarbij een persoon in hechtenis wordt genomen door de politie voor ondervraging, mag volgens artikel 17 maximum 72 uur bedragen. De ondervraagde moet in kennis worden gesteld van zijn rechten en van de redenen waarom hij wordt gearresteerd. Bijstand van een advocaat in de onderzoeksfase, zowel op politioneel als op juridisch niveau, is slechts mogelijk als de strafwet dit voorziet, wat tot op heden niet het geval is.

5. Fundamentele rechten en vrijheden

- In artikel 20 G.W. voorziet het recht op vrije meningsuiting, met uitsluiting van elke censuur. Hierbij wordt wel bepaald dat volgende punten moeten worden geëerbiedigd : de grondwet, de wetten, de eer, de intimiteit, de bescherming van de jeugd.

Dit is op zichzelf een grondige wijziging van het stelsel onder Franco. Daar werd immers bepaald in artikel 12 van de wet 'FLE' dat vrijheid van meningsuiting bestaat op voorwaarde dat deze niet ingaat tegen de fundamentele staatsprincipes. Dit principe werd bovendien gekonkretiseerd in de wet van 1966 op de pers waar limieten werden ingebouwd als respect voor waarheid en moraal, voor het één-partij-systeem, voor de landsverdediging, voor de staatsveiligheid, voor interne openbare veiligheid... (artikel 2). Overtredingen werden strafrechtelijk zwaar gesanktionéerd.

- Artikel 21 erkent de vrijheid van bijeenkomsten, in zover die vreedzaam en zonder wapens gebeurt. In zover het publieke bijeenkomsten of manifestaties betreft, is een toelating vereist, die slechts kan worden geweigerd voor redenen van openbare orde, d.i. bij gevaar voor goederen of personen.

Dit recht was voordien enkel mogelijk voor gans strikt omschreven legale doeleinden (artikel 16 'FLE'). Bij circulaire werd in 1939 de uitoefening van dit recht onmogelijk gemaakt. Ook voorzag het strafwetboek dat alle bijeenkomsten zonder toelating werden veroordeeld als niet-vreedzaam.

Momenteel zijn de strafbepalingen grondig herzien :

a) Strafbepalingen zijn voorzien voor wie een bijeenkomst onmogelijk maakt of verstoort (artikel 166).

b) Verder wordt bepaald welke bijeenkomsten of manifestaties onwettig zijn:

1. diegene met het doel een misdrijf te plegen;
2. diegene waaraan personen deelnemen voorzien van wapens, explosieven, voorwerpen die stomp of op een andere manier gevaarlijk zijn.

Diverse strafbepalingen worden voorzien voor de inrichters en de dragers van die voorwerpen. Strafmaximum wordt mogelijk bij gebruik ervan.

c) Tenslotte worden straffen opgelegd aan de inrichters van betogingen zonder toelating.

- Artikel 22 G.W. herkent het verenigingsrecht, in zoverre het geen verenigingen betreft die opgericht worden om misdrijven te plegen ofwel een geheim of para-militair karakter hebben. Hierop aansluitend bepaalt artikel 28 G.W. dat iedereen het recht heeft zich te syndikeren of niet. De positieve aanwending wordt evenwel uitgesloten of beperkt voor het kader van het leger en de staatsadministratie. Stakingsrecht wordt erkend voor de verdediging van de arbeidersbelangen, in zover dit de essentiële gemeenschapsvoorzieningen niet in het gedrang brengt.

Ook nu nog voorziet het Strafwetboek strikte bepalingen :

a) voor degenen die activiteiten van verenigingen onmogelijk maken of gewoon verstoren (artikel 171)

b) volgende verenigingen zijn onwettelijk (artikel 172)

- diegene met het doel misdrijven te plegen of hulp erbij te verstrekken
- diegene, alhoewel opgericht met een wettig doel, gewelddadige middelen gebruiken om het doel te bereiken
- diegene met een geheim of paramilitair karakter ;

c) diverse straffen worden voorzien voor de stichters en beheerders enerzijds en de actieve leden anderzijds ;

d) een hele reeks artikelen behandelen vrij uitvoerig de terroristische of gewapende bendes (7)

- Artikel 127 voorziet expliciet dat de zetelende en staande magistratuur geen andere publieke functies mogen uitoefenen en geen lid mogen zijn van politieke partijen of vakverenigingen.

6. De schorsing/opheffing van de fundamentele rechten en vrijheden

Na de uiteenzetting van de toch vrij beperkte uitoefening van de diverse rechten en vrijheden komt in kapitel vijf van titel 1 deze hoogstmerkwaardige kronkel te voorschijn. Artikel 55, lid 1 bepaalt dat in geval van uitzonderingstoestand of staat van beleg de voornaamste rechten en vrijheden, als expressie, bijeenkomst, staking en onschendbaarheid van woning en communicatie kunnen worden opgeschort.

Wat is uitzonderingstoestand en staat van beleg? De beslissing tot uitzonderingstoestand wordt genomen door de Ministerraad met toelating van de Kamer. De maximumduur bedraagt 30 dagen (artikel 116 G.W.) De staat van beleg, daarentegen, wordt beslist door de absolute meerderheid van de Kamer. De konkrete voorwaarden worden in een bijzondere wet nader bepaald (8).

Artikel 55, tweede lid bepaalt dat de politionele arrestatieregeling van 72 uur, de onschendbaarheid van woning en het geheim van communicatie worden opgeheven in geval van gewapende bendes of terroristische elementen. Deze bepaling is het sleutelbegrip voor het ganse bouwwerk aan terroristische wetgeving.

7. Permanente volmachten

In geval van buitengewone en dringende noodzakelijkheid kan de regering voorlopige wetgevende initiatieven nemen in de vorm van dekreet-wetten, op voorwaarde dat die de basisordening van de staat, de fundamentele rechten en plichten van de burgers, de autonomie en de elektorale regeling niet raken. Deze dekreet-wetten moeten wel binnen de dertig dagen vanaf de bekendmaking door de Kamer worden bevestigd. (Artikel 86 G.W.)

B. Terrorismewetgeving als uitzonderingswetgeving

Zoals duidelijk schematisch weergegeven op pagina 5 is er een significatieve continuïteit tussen de uitzonderingswetgeving onder het franquisme en deze die werd uitgewerkt in de overgangsfase naar de democratie.

Het is hier helemaal niet mijn bedoeling de reeds herziene strafbepalingen te bespreken. Enkel en alleen wil ik erop duiden dat heel wat deliktomschrijvingen, rechtstechnieken... uit de terrorismewet van 1975 terug opduiken in latere herzieningen. Ook op procesgebied werd de macht van de politie sterk uitgebreid in februari 1974.

1. De juridische structuur

In januari 1977 wordt het beruchte "Tribunal de Orden Publico" vervangen door een "Audiencia Nacional", dat de uitsluitende bevoegdheid krijgt over terrorismemisdrijven. Deze "demilitarisering" gaat gepaard met de een-voudige overplaatsing van de strafrechterlijke terrorismeomschrijvingen uit het militair naar het penaal wetboek.

In december 1979 wordt de bevoegdheid van deze centrale rechtbank te Madrid uitgebreid tot onwettige geldhandel, staatsveiligheid, verdovende middelen, medische, farmaceutische of levensmiddelenfraude, georganiseerde korruptie, prostitutie en publieke schandalen verwekt door publikatie, film, of pornografische objecten. Het urgent karakter van de procedure bij deze rechtbanken, die heel wat afbreuken doet aan de rechten van de verdediging, roept toch wel wat vragen op naar de grondwettelijkheid van deze bevoegdheidsuitbreiding, waarbij bijzonder veel aan de normale jurisdictie wordt onttrokken.

2. Uitzonderingswetgeving

a. Maatregelen ter bestrijding van terrorismemisdrijven gepleegd door gewapende groepen (wet van 4 december 1978, B.O. del Estado van 8 december)

Twee dagen voorafgaand aan het referendum over de grondwet wordt samen met een politiewet en een wet betreffende de erkenning van de politieke partijen deze "medidas especiales en relación con los delitos de terrorismo cometidos por grupos armados" afgekondigd. Deze terrorismewet is in feite een herziening van de Franco-wet "Prevencion del Terrorismo" van 1975, aangepast in februari 1976.

Wat zijn de specifieke kenmerken van deze uitzonderingswet ?

- Misdrijven gepleegd door personen die deel uitmaken van georganiseerde en gewapende groeperingen vallen onder deze wet.
- Volgende misdrijven komen in aanmerking : misdrijven tegen het leven, diefstal met moord, verminkingen en zware verwondingen, illegale detentie tegen losgeld, illegale detentie met veinzing van publieke dienst, opslagplaats van wapens of munitie, bezit van explosieven, vernielingen, dwang en bedreiging en misdrijven nauw verbonden met voorgaande.
- Deze wet is tevens van toepassing op de leden van deze groeperingen

- In uitvoering van artikel 55, tweede lid G.W. worden een aantal fundamentele basisrechten opgeheven :

- ¹ de politionele arrestatie van maximum 72 uur (artikel 17 G.W.) kan hier door de rechter worden verlengd tot 10 dagen (9).
- ² de onschendbaarheid van de woning (artikel 18, 2.G.W.) dat , behalve bij heterdaad, een huiszoekingsbevel impliceert voor politioneel of gerechtelijk onderzoek wordt hier op zijn kop gezet. Inderdaad, van de uitzondering wordt de regel gemaakt : "de misdrijven in deze wet voorzien zullen altijd worden beschouwd alsof ze op heterdaad gekonstateerd werden", m.a.w. ze zijn altijd 'flagrantes'.
- ³ artikel 18, derde lid G.W. voorziet de onschendbaarheid van de communicatie per post, telegraaf of telefoon, tenzij er een gerechtelijk bevel is. In uitvoering van artikel 55, tweede lid G.W. voorziet deze wet dat de Minister van Binnenlandse Zaken bevel kan geven deze communicaties te controleren voor drie maanden, telkens verlengbaar voor dezelfde periode, indien er enige verdenking bestaat tot gewapende bendevoorming. De Minister moet zijn beslissing medelen aan de rechter die binnen de 72 uur deze maatregel moet bevestigen of annuleren. Daarenboven kan de rechter communicatie-isolatie opleggen voor de tijd die hij noodzakelijk acht voor de voltooiing van het onderzoek, zonder evenwel afbreuk te doen aan het recht van verdediging.

- Dat hierdoor de politie vergaande bevoegdheden krijgt over de 'incomunicado' wordt voldoende geïllustreerd door de talrijke rapporten over tortuur en foltering door de Spaanse politie (10).
- De bevoegde rechtbank is de 'Audiencia Nacional'.
- Om de drie maand moet de regering verslag uitbrengen in het parlement over de toepassing van deze wet.

b. Decreet-wet 26 januari 1979 op de burgerbescherming (B.O. del Estado van 1 februari 1979)

De wet van 26 januari 1979 op de burgerbescherming is dus een voorbeeld van reglementering bij buitengewone en dringende noodzakelijkheid, die de basisordening van de staat en de fundamentele rechten van de burgers niet raakt (artikel 86 G.W.)

Volgens de officiële tekst (B.O. del Estado van 1 febr. 1979) is deze wettekst een adequaat antwoord op het fenomeen van het terrorisme en andere vormen van kriminaliteit, die door haar frekwentie, de stadsveiligheid en het klimaat van vreedzaam samenleven in gevaar brengen.

Wat zijn de voornaamste beschikkingen van deze dekreetwet ?

- Volgende misdrijven vallen er onder

- 1 al de misdrijven van georganiseerde en gewapende groeperingen en bendes (Audiencia Nacional).
- 2 de publieke schriftelijke of mondelinge verdediging, ofwel bij wijze van drukwerk of andere verspreidingsvormen van handelingen en activiteiten van deze groeperingen. Deze opiniemisdrijven worden behandeld door de gewone rechtbanken.
- 3 hij die door informatieverstrekking of iedere andere wijze van medewerking het welslagen van misdrijven beschreven in punt 1 helpt bevorderen (Audiencia Nacional).
- 4 diefstal (artikel 500 S.W.)
- 5 illegaal gebruik van motorvoertuig (artikel 516 bis S.W.).
- 6 het ter beschikking stellen van plaatsen of lokalen voor illegale detentie (artikel 481 bis S.W.) (Audiencia Nacional).
- 7 het doen uitvoeren met geweld van niet-deliktuele daden, het doen aanvangen of verderzetten van een staking via geweld of intimidatie door een groep (deze lopen daarenboven strafverzwaring op indien ze wapens of gevaarlijke voorwerpen dragen).

- Voor deze misdrijven kan de onderzoeksrechter onvoorwaardelijk voorlopige hechtenis opleggen, ook als slechts een vrij kleine strafmaat is voorzien.
- De voorwaardelijke invrijheidstelling wordt opgeheven.
- Verplichte fichering van verkoop- en huuractiviteiten bij de politie, zowel over lokalen als over personen.
- De orde en normaliteit binnen de gevangenissen wordt bewaakt door de Staatsveiligheid, wat in Spanje een sterke militarisering betekent van de gevangenisconflikten.
- De banken zijn slechts verantwoordelijk voor een chequebedrag van + 240.000 B.frank.

Konkluderend kunnen we stellen dat deze wet een externe kriminalisering en ghetto-vorming inhoudt van welbepaalde politieke basisorganisaties. Hierbij denk ik aan anti-nukleaire komitees, advocatenkollektieven, lokale pers, pro-amnestie groepen, vakbonden ... De rechtstechniek van opiniedelikten en kollaboratie-delikten houdt een vergaande kriminalisering in van politieke bewustwording en solidariteit. Overduidelijk is hier dat terrorisme slechts een vertrekpunt is. De eigendomsbescherming en de likwidering van politiek links springen hier duidelijk in het oog. Dat deze wet juist voor de tweede verkiezingen na Franco werd gestemd zal wel geen toeval te noemen zijn.

- c. Organieke wet van 11 november 1980 betreffende de mondelinge vervolging van misdrijven met bedrieglijk opzet, minder erge en flagrante (op heterdaad). (B.O. del Estado van 21 november 1980)

De procedureregeling van deze wet is van toepassing op hen die geen straf hebben boven 6 jaar, ook als ze op heterdaad werden betrapt. Indien door penale antecedenten de strafmaat meer dan zes jaar wordt, of de "Audiencia Nacional" of andere gespecialiseerde rechtbank bevoegd is, kan van deze regeling geen gebruik worden gemaakt.

Van zodra de rechter weet heeft van een misdrijf van dit type, geeft hij bevel aan de gerechtelijke politie een onderzoek te verrichten en de penale precedentes te verzamelen.

De gerechtelijke politie legt de verzamelde materialen neer op de zitting en brengt de verdachte voor. Hij verwittigt tevens het Openbaar Ministerie.

Na verhoor van de verdachte beslist de rechter over het gebruik van deze procedure.

Het Openbaar Ministerie beschikt over drie dagen om een beschuldigingsakte op te maken waarin de personen, de misdrijven, de substantiële elementen, de gevraagde straffen en de hoegrootheid van de schade moeten aangeduid zijn.

De rechter houdt zitting binnen de vijftien dagen daaropvolgend, in aanwezigheid van de advocaat van de beschuldigde. Hij leest de beschuldigingsakte voor, hoort de beschuldigde en doet uitspraak.

Wanneer de veroordeelden en zijn verdediger of het Openbaar Ministerie beroep wensen aan te tekenen, doet de rechter onmiddellijk uitspraak over eventueel uitstel. In het andere geval doet hij uitspraak binnen de 48 uur volgend op het verstrijken van de beroepstermijn.

De beroepsprocedure is enkel mogelijk voor de 'Audiencia Provincial' die de gevangenisstraf voorlopig kan schorsen. De procedure verloopt hier schriftelijk en is eveneens vrij kort als de vorige.

- d. Organieke wet van 1 december 1980 ter uitvoering van artikel 55, tweede lid G.W. (B.O. del Estado van 2 december 1980)

Deze organieke wet is een verlenging van de wet van 4 december 1978 betreffende 'medidas especiales en relación con los delitos de terrorismo cometidos por grupos armados'.

Alleen wordt hierin nu tevens de opinie en kollaboratiedelikten van de wet betreffende de bescherming van de staatsveiligheid opgenomen. Daarenboven wordt de lijst misdrijven uitgebreid met degene tegen de externe veiligheid van de Staat.

Dit betekent dat nu ook voor opiniedelikten en kollaboratiedelikten opheffing kan worden gemaakt van de grondwettelijke garanties betreffende politionele arrestatie, onschendbaarheid van de woning en onschendbaarheid van de communicatie.

De incommunicatie-regel blijft behouden.

De staatsveiligheidsdiensten hebben arrestatiebevoegdheid en moeten nimmer over een bevel tot huiszoeking beschikken.

- e. Organieke wet van 1 juni 1981 over de staat van alarm, uitzonderingstoestand en staat van beleg, ter bescherming van de grondwet (B.O. del Estados van 5 juni 1981)

Deze organieke wet is een uitvoering van de algemene principes vastgelegd in artikel 116 G.W. Artikel 1 van deze wet voorziet dat deze enkel kan worden gebruikt als "het behoud van de normaliteit" via de normale openbare autoriteiten onmogelijk is. De maatregelen en de duur zijn afhankelijk van het te bereiken resultaat, "het herstel van de normaliteit".

De staat van alarm kan worden gebruikt in geval van rampen, katastrofen, wegvallen van publieke diensten, epidemies, ontbreken van primaire voedselvoorziening.

Om hieraan tegemoet te komen kan de overheid de verplaatsing van personen of wagens verbieden, allerhande materiaal opeisen, handelingen afdwingen, allerhande plaatsen (fabrieken, scholen...met uitzondering van private woningen) bezetten of er interveniëren, het gebruik van levensmiddelen beperken...

Wanneer de uitzonderingstoestand wordt uitgeroepen, op bevel van de Kamer, kan de administratieve overheid iedereen die ervan verdacht wordt de openbare orde te willen verstoren voor maximum 10 dagen arresteren. In dit geval moet dit worden medegedeeld binnen de 24 uur aan de rechter, die over een informatie- en bezoeksrecht beschikt.

Indien het dekreet ter afkondiging van de uitzonderingstoestand de opheffing van artikel 18, tweede lid G.W. voorziet, kan de administratieve overheid op eigen houtje huiszoeken verrichten en registraties opmaken. Voorziet het daarenboven de opheffing van artikel 18, derde lid G.W., dan kan eveneens de kommunikatie worden gecontroleerd. Deze opheffingen kunnen alleen worden aangewend voor het opsporen van misdrijven of het behoud van de openbare orde.

Bovendien kan het decreet de opheffing voorzien van artikel 19 G.W. waardoor het vrij verkeer van personen en goederen sterk kan worden gelimiteerd. Hierbij kan de overheid beschermingszones inbouwen, waarbij de aanwezigheid van personen verboden is, aangezien die de aktie van de politie en legermacht kunnen bemoeilijken. Eveneens kan de overheid iedere verplaatsing aan een voorafgaande toelating onderwerpen.

Indien het dekreet artikel 20 G.W. opheft kan de administratieve overheid iedere publikatie, iedere radio- of televisie-uitzending, film en theater verbieden.

De administratieve overheid kan de bijeenkomsten en vergaderingen verbieden als artikel 21 G.W. in het dekreet is opgeheven, tenzij het activiteiten van vakverenigingen of politieke partijen betreft. Ook kan staking worden verboden, op voorwaarde dat artikel 28 G.W. in het dekreet is opgeheven.

Verder kan de administratieve overheid mensen uitwijzen, handelsbedrijven of fabrieken sluiten, horecabedrijven sluiten, wachtposten opstellen...

De staat van beleg wordt door de Kamer afgekondigd op voorwaarde dat een bedreiging bestaat (of uitvoering is van) van een handeling tegen de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van Spanje, tegen zijn territoriale integriteit of tegen zijn grondwettelijke ordening. De Kamer bepaalt wat de bevoegdheidsuitbreiding zal zijn van de militaire jurisdictie.

3. Herzieningen in het strafwetboek

De geschiedenis van de Spaanse strafwetgeving kent een vrij bewogen verloop als weerspiegeling van de politieke transformaties die zich de laatste eeuw hebben voorgedaan. Qua grondstructuur gaat het huidige strafwetboek terug op dat van 1848, alhoewel Spanje reeds een strafcodex had in 1822. Dat strafwetboek heeft partiële herzieningen gekend in 1850, 1870, 1928 (in feite een nieuw strafwetboek), 1932, 1944, 1963 en 1971. Het nieuwe strafwetboek van 1928 ontstond onder invloed van de staatsgreep van generaal Primo De Rivera (1923).

Van zodra echter de Tweede Republiek in 1931 werd uitgeroepen, viel de optie op het oude strafwetboek van 1870, dat dus teruggaat op dat van 1848.

Desalniettemin werd het strafwetboek reeds in 1933 aangevuld met een wet 'Ley de vagos y maleantes' (12) dat eveneens het dualistisch systeem (straffen/veiligheidsmaatregelen) introduceerde. De hervormingen van 1944 en volgende gebeurden onder invloed van het franquisme, met zeer sterke strafverzwaringen, nieuwe misdrijven ter bescherming van de "Nieuwe Orde / Nieuwe staat"...

Zeven jaar na de dood van Franco is de de-franquisering op strafrechtsgebied meer dan ooit een illusie (13). Na onze schets over de continue ontwikkeling in de uitzonderingswetgeving, volgen nu een paar woordjes over de partiële herzieningen in het strafwetboek zelf. Deze zijn zeer talrijk, doch ik wil hier enkel deze bespreken die voor ons onderwerp van belang zijn. Wat de misdrijven betreft in verband met de uitoefening van de fundamentele rechten en vrijheden, verwijs ik naar deel II.

- a. Herziening van het strafwetboek met betrekking tot "terrorismemisdrijven" (wet van 28 december 1978, B.O. del Estado van 12 januari 1979)

Fundamentele optie is het verdwijnen van het concept terrorismemisdrijf. Er wordt geopteerd voor de bestrijding van zware kriminaliteit, ook via strengere strafwetten voor een aantal handelingen (14), waaronder terroristische daden sowieso vallen. In die zin is er een diskrepantie ontstaan tussen de grondwet enerzijds, die over terroristische activiteiten spreekt, en het strafwetboek anderzijds.

In deze hervorming zijn hoofdzakelijk een aantal artikelen herzien of aangepast wat het maken, verhandelen, bezitten, gebruiken van wapens, munitie of springstoffen betreft. Titel II van Boek II, S.W. getiteld "Misdrijven tegen de interne veiligheid van de staat", voorziet onder hoofdstuk 12 een aantal artikelen (artikel 254 - 268) tegen het bezit en het deposito van wapens, munitie en springstoffen.

Verder wordt het vals uitroepen van bomalarm nu een apart misdrijf.

Titel IV van Boek II, S.W. getiteld "Misdrijven tegen de Justitie-administratie" bevat een vijfde hoofdstuk dat enkel bestaat uit het Kommissiemisdrijf (onthoudingsmisdrijf) beschreven in artikel 338 bis: "Hij die in de onmiddellijke mogelijkheid verkeert, zonder gevaar voor zichzelf of voor een ander, een misdrijf tegen het leven of dat grote schade toebrengt aan de integriteit aan de vrijheid of de veiligheid van de personen te verhinderen en dit nalaat te doen kan worden gestraft met 1 tot 6 maanden gevangenisstraf".

De begripsomschrijving van herhaling en recidive worden gewijzigd. Herhaling (artikel 14 SW) doet zich voor wanneer de delinkwent reeds gestraft is geweest voor een misdrijf dat de wet gelijk of strenger straft of tot twee of meer misdrijven voor dewelke de wet een lichtere straf voorziet. Recidive (artikel 15 SW) bestaat wanneer de delinkwent reeds veroordeeld is geweest voor een misdrijf van Titel IV in het strafwetboek.

Illegale detentie wordt zwaarder gestraft, ook voor degenen die meewerken door het verschaffen van onderkomen. Deze medewerkers kunnen tot 12 jaar gevangenisstraf oplopen.

De organieke wet van 4 mei 1981 (B.O. del Estado van 5 mei 1981)

De organieke wet van 4 mei 1981 voert een parallele herziening door in het wetboek van Militaire Justitie. De hieronder besproken artikelen van het strafwetboek (S.W.) komen met andere woorden identiek terug in de artikelen 290, 291, 291 bis en 533 bis van het Militair wetboek.

Rebellie (artikel 214 SW)

Rebellie kan zich voordoen al dan niet publiekelijk gemanifesteerd (artikel 217 G.W.) onder volgende wettelijk omschreven vormen :

- het opheffen, schorsen of wijzigen, geheel of gedeeltelijk, van de grondwet
- het staatshoofd een handeling afdwingen
- het verhinderen van de vrije openbare verkiezingen
- het ontbinden of verhinderen van de Cortes (Parlement)
- de onafhankelijkheid verklaren van een gedeelte van het nationaal territorium of het onttrekken van een gedeelte van de troepen of een andere klasse van het leger aan de gehoorzaamheid van de regering
- het ontbinden van de regering of het verhinderen van haar werkzaamheden

De gevangenisstraffen belopen maksimum 30 jaar, tenzij het om gewapende groeperingen gaat. In dit laatste geval is de doodstraf voorzien. Wanneer de rebellen niet publiek werken en een van bovengenoemde misdrijven plegen of militairen aanzetten tot desertie, kunnen zij maksimum 12 jaar krijgen.

Konspiratie, het voorstellen en provoceren tot vormen van gewapende groeperingen of bendes of tot rebellie (artikel 216 bis SW)

Wanneer de konspiratie bijvoorbeeld publiek gebeurt, bij middel van geschrift, radio, televisie..., wordt de dader gestraft met lagere straf, wat in de praktijk meestal 12 jaar betekent. De verdachten kunnen eventueel ook worden gestraft op basis van daderschap, mededaderschap of deelneming.

Gewapende groeperingen en bendes (artikel 17 bis SW)

Lidmaatschap, deelname aan oefenkampen of contacten met buitenlandse identieke groeperingen worden gestraft met een gevangenisstraf tot 12 jaar. Een identieke straf wordt opgelegd aan diegene die informatie, wapens, auto's, huisvesting of om het even welke medewerking ter beschikking stelt die het oprichten en organiseren van dergelijke groepering helpen of het plegen van een misdrijf vergemakkelijken.

De berouwvolle terrorist (artikel 174 bis SW)

Leden, deelnemers of medewerkers van gewapende groeperingen of bendes die vrijwillig meewerken met de Staatsveiligheid of de justitiële autoriteiten met als resultaat dat voldoende materiaal wordt aangebracht om misdrijven te voorkomen of de gevolgen op te vangen, of met als resultaat dat definitief bewijsmateriaal wordt aangebracht voor de identificatie of gevangenneming van deelnemers, krijgen strafverlaging met twee graden voor misdrijven waarvoor zij schuldig werden bevonden.

Dit betekent dat iemand die het risico liep 30 jaar gevangenis op te lopen, nu nog tot 12 jaar kan veroordeeld worden. Iemand die tot 12 jaar kon veroordeeld worden, kan maximum 6 maand krijgen.

Dergelijke strafrechtstechniek, die in de Italiaanse strafrechtspraktijk (15) tot spektakulaire verklikkingen heeft geleid, is evenwel voor heftige kritiek vatbaar. De bekentenissen die veelal het enige bewijs uitmaken, zijn een passepartout geworden voor vrij lange voorhechtenis. Bovendien wordt het eigenlijk proces in feite verschoven naar het niveau van de ondervraging (namelijk tijdens voorafgaand onderzoek door politie en onderzoeksrechter). De talrijke "terroristi repentiti" (momenteel zo'n 200 à 300 in Italië) die verklaringen aflegden na een politionele ondervraging en de recentelijk onwettig verklaarde politie-ondervragingen in de zaak Dozier omwille van het gebruik van tortuur, roepen scherpe vragen op. Daarenboven is de techniek van aanzienlijke strafvermindering voor personen die schuldig bevonden zijn aan misdaden, een openlijk opteren voor het strafrecht als politiek machtsmiddel in een oorlog tussen staat en gewapende groepen. Verder rijzen er uiteraard vragen wat de doelbewuste rechtse kriminele infiltratie in linkse terroristische bewegingen betreft. Precies deze "staatsveiligheidsagenten" genieten via verklikking een ruime strafvermindering. Heeft de staat berouw over haar eigen terroristen ?

IV. Konkrete schets van de toepassing van de uitzonderingswetgeving in Baskenland - onderzoek naar de schending van de mensenrechten.

a. Arrestatie - gevangenneming

Uitgangspunt

- artikel 9 van de Universele Verklaring van de Verenigde Naties van 1948 (UVVN)
- artikel 3 en artikel 9 van het Internationaal Pakt ter bescherming van de politieke en burgerlijke rechten van 1976 (IPBP)
- artikel 5 van de Europese Konventie ter bescherming van de rechten van de mens van 1950 (ECBR)

Standpunt

In het overzicht van de uitzonderingswetgeving werd gewezen op de opheffing van de 72-uur regel voor de politionele arrestatie en de mogelijke verlenging tot tien dagen bij rechterlijke toelating.

In de praktijk duurt de politionele arrestatie automatisch tien dagen.

De toelating van de rechter gebeurt per telefoon uit Madrid, zonder dat die ooit de verdachte heeft gezien, laat staan ondervraagd.

De politie heeft dus tien dagen de handen vrij.

Belangrijk in dit verband is te weten hoeveel mensen gemiddeld in Euskadi worden gearresteerd. De cijfers van de mensenrechtenorganisatie "Gestores pro Amnestia" laten volgende gegevens zien :

- vanaf '78 tot '80 werden er ongeveer 8000 arrestaties verricht op een bevolking van 2,7 miljoen.
- in '80 volgde er een snelle toename : ongeveer 200 arrestaties per dag, waarvan 100 minder dan 5 uur duurden, 70 minder dan 24 uur en 30 langer dan 24 uur.

Van '81-'82 hebben we cijfers van HERRI BATASUNA - senator Castells :

- in '81 ongeveer 6000 arrestaties
- 740 personen verbleven in preventieve hechtenis
- 435 werden er definitief veroordeeld
- in '82 zijn er in de eerste helft alleen al 500 definitief veroordeelden.

De cijfers van de preventief gehechten en definitief veroordeelden zijn tot en met '81 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken te Madrid bevestigd.

Konklusie

Op zijn minst kan hier een abusief gebruik worden vastgesteld van de politionele arrestatie én als intimidatie én als straf. De Spaanse politie werkt als autonome repressieve filter.

b. Tortuur

Uitgangspunt

- Artikel 5 UVVN
- Artikel 11 UVVN
- Artikel 10 IPBP

Standpunt

De abusieve aanwending van de politionele arrestatie geeft aanleiding tot intimidatie; daarenboven is het punt van kritiek vooral de tien dagen arrestatie voor terrorismemisdrijven.

Gedurende de laatste vijf jaren werd door allerhande instituties, zoals politieke partijen, professionele groepen, studiegroepen, gemeentebesturen, bisschoppen, vakverenigingen... de systematische tortuur vastgesteld.

Daarbij komt nog het officiële rapport van Amnesty International gepubliceerd in januari 1981. Die studie stelt vast dat tortuur op systematische wijze wordt toegepast op de beschuldigen van terrorismemisdrijven. Ook de balie van advocaten te Bilbao heeft in juni '83 een officiële rapport in die zin gepubliceerd.

De tortuur situeert zich op alle niveau's, zowel tijdens de voorlopige hechtenis, als bij veroordeelden en bij familieleden (door de zogenaamde 'ongecontroleerde groepen').

Nochtans blijkt de tortuur zich vooral te manifesteren in de politionele fase.

Wat is precies het verband tussen politie en tortuur in Euskadi ?

Door de wettelijke tien-dagen-regel voor politionele arrestatie, met de automatisch daaropvolgende formele toelating van de rechter te Madrid ('Audiencia Nacional'), heeft de politie tien dagen de handen vrij.

Studies van 'Gruppo medico vasco antitortura', die deel uitmaken van het Deense 'Anti-torture research projekt' geven volgende resultaten :

- * - de totaliteit van de gearresteerde personen onder terrorismewetgeving lopen fysieke agressie op, zoals slagen, stoten, aanvallen met puntige voorwerpen. De meest getroffen gedeelten van het lichaam zijn het hoofd en de geslachtsorganen.
 - 40 % is slachtoffer van asfyxie door gebruik van plasticzakken en wurging
 - 40 % is slachtoffer van overdreven gymnastische oefeningen.
 - 20 % is onderworpen aan schokken via electrodes
- * - de totaliteit van de gearresteerden zijn het slachtoffer van beledigingen, sexuele bedreigingen, ontkleden en zeer slechte hygiënische toestanden.
 - 70 % is slachtoffer van bedreigingen van tortuur aan het adres van familieleden en vrienden
 - 40 % is slachtoffer van onrust en angst door overdreven geluiden, roepen, kreten die worden geproduceerd met magnetische banden.
 - 70 % krijgt psychofarmaca.

* Qua ziektebeelden :

- 50 % heeft last van hevige pijnen, ontstekingen en functionele impotentie.
- 30 % lijdt aan aantasting van het zenuwstelsel.
- 20 % heeft genetische-urinaire ziekten.

Eva Forest, die het dokumentatiecentrum voor tortuur bijhoudt sedert de laatste jaren onder het franquisme en die heeft meegewerkt aan het rapport van Amnesty International, schetst het verloop van de tortuur in de politiecommissariaten als volgt :

dag	1 - 4	harde fysieke tortuur
	4 - 8	vooral psychische tortuur
	9 -10	rekuperatietijd en bedreigingen ten aanzien van het verschijnen voor het proces
	10	verschijnen voor de rechter

Bovendien zijn in Spanje én in Baskenland het laatste jaar terug een aantal mensen omgekomen ten gevolge van politie-tortuur. Enkele voorbeelden uit de top van de ijsberg :

- Op 13 februari 1981 stierf in het Penitentiair Hospitaal te Carabanchel Joseba Arregui, aan de zware verwondingen opgelopen tijdens de ondervragingen van de Madrileense Staatsveiligheid.
- In mei 1981 werden drie jongelui, aangehouden in een auto met een nummerplaat uit Bilbao, doodgemarteld bij ondervragingen door de Guardia Civil. Een ge-ensceneerd auto-ongeluk kon niet verhinderen dat de feiten aan het licht kwamen; bij autopsie bleken de uiteinden van benen, armen en genitaliën afwezig te zijn. (Almerica - case)

Wat is het juridische verweer tegen de tortuur in Spanje ?

Tal van gearresteerden verklaren op de tiende dag, bij het verschijnen voor de rechter ('Audiencia Nacional'), het slachtoffer te zijn geweest van tortuur. In de praktijk zijn deze verdachten vooraf door de politie onder druk gezet om geen enkele verklaring af te leggen. Daarenboven gebeurt de verklaring voor de rechter in aanwezigheid van de politie. De rechters van de 'Audiencia Nacional', voortkomend uit het franquistische 'Tribunal de Orden Pubblico', beperken er zich toe 'MALOS TRATOS' (MISHANDELING) in hun verslag te noteren. Verdere specifieke uitleg rond de vorm van tortuur en de gevolgen wensen ze niet te horen. Zelfs indien de verdachte aanstuurt op een medisch onderzoek loopt de zaak mis. De forensische geneesheren die werken voor de Audiencia Nacional zijn politiek zeer sterk geselecteerd.

Op juridisch gebied is de vervolging van een lid van de politie slechts mogelijk bij ten eerste vaststaande feiten en ten tweede een gekonkretiseerde verantwoordelijke persoon voor de tortuur (wat zeer moeilijk te bewijzen valt). Daarenboven wordt het proces, ingevolge de Politiewet van 1978, gevoerd voor dezelfde Audiencia Nacional.

Konklusie

Ondanks het bestaan van systematische tortuur is de juridische structuur zodanig opgebouwd dat tot nu toe, ondanks het overvloedig bestaan van bewijzen, nog geen enkel proces in die zin is gevoerd. Slechts in één geval (Almerica - case), met drie dodelijke slachtoffers, kon na veel tijd de verantwoordelijkheid van de politie in kwestie worden gekonkretiseerd. Toen nog liepen twee van de drie Guardia Civil leden zeer lichte straffen op omdat ze in uitvoering van een bevel handelden.

c. Het zonder uitstel verschijnen voor de rechter.

uitgangspunt

- Art. 9, derde lid IPBP
- Art. 3

standpunt

- a. Het rechterlijk toezicht op de politionele activiteiten en op de gegrondheid van het onderzoek is nagenoeg onbestaand
- b. De 'incomunicado'-regel van tien dagen is een grove schending van het recht op vrijheid en de snelle tussenkomst van de rechter
- c. De plicht te verschijnen voor rechters en rechtbanken van een ander land(sdeel) die deel uitmaken van een uitzonderingsjurisdiktie is sterk aanvechtbaar.

d. Het vermoeden van onschuld

uitgangspunt

- Art. 11 UVVN
- Art. 14 tweede lid IPBP
- Art. 6 tweede lid ECBR

standpunt

- a. Het veelvuldig toepassen van arrestaties of politionele aanhoudingen en het langdurig in voorlopige hechtenis houden zijn in strijd met het vermoeden van onschuld, temeer dat veel verdachten na verloop van tijd vrijkomen wegens gebrek aan beschuldigingen of bewijzen.
- b. Ongeveer 75 % van de gedetineerden zit opgesloten als verdachten, dus onder het stelsel van de voorlopige hechtenis. Het veelvuldig gebruik en de zeer lange duur van de voorlopige hechtenis (2 tot 4 jaar) maken van deze voorlopige onderzoeks- en veiligheidsmaatregel een straf.

- c. De wet van april 1980, die modificaties aanbracht aan het stelsel van de voorlopige hechtenis, beperkte zich tot zeer lichte misdrijven.
- d. Een uitvoeringsdecreet van de penitentiaire wet, genomen in mei 1981 bepaalt dat door een administratieve beslissing alle verdachten kunnen worden overgebracht naar high-security gevangenissen.

e. De vrijheid van expressie

uitgangspunt

- Art. 19 UVVN
- Art. 19 IPBP
- Art. 10 ECBR

standpunt

Het grondwettelijk recht op vrijheid van expressie wordt op een systematische manier afgebouwd :

- a. 1. het bestaan van opiniemisdrijven in de uitzonderingswetgeving :
"De publieke schriftelijke of mondelinge verdediging, ofwel bij wijze van drukwerk of andere verspreidingsvormen, van handelingen en activiteiten van gewapende groeperingen en bendes" (Wet op de burgerbescherming)
"Het publiek aanzetten bij wijze van geschrift, radio, televisie of enig ander middel tot het vormen van gewapende groeperingen of bendes of tot rebellie" (Organieke wet van 4 mei 1981)
- 2. de veelvuldige aanwending van intimidatie via procesdreiging en de creatie van autocensuur
- 3. de penalisatie van verantwoordelijke directeurs van dagbladen en tijdschriften zelfs voor verklaringen die worden afgelegd in een interview.
- b. de arrestatie en gevangenneming van 'Herri Batasuna'- senatoren die hun mening uiten in het parlement of die zingen bij het koninklijk bezoek aan Euskadi.

f. Juridische bijstand aan gedetineerden

De grondwet voorziet in artikel 17, derde lid en artikel 24, tweede lid dit recht zowel op politieel als op judicieel niveau.

Van dit recht kan niet worden afgeweken, tenzij bij de grondwettelijk bepaalde uitzonderingstoestanden (staat van beleg). Het grondwettelijk recht werd positiefrechterlijk vertaald in het artikel 118 en 520 het Wetboek van Strafvordering. Nochtans blijken er in de praktijk op dit grondwettelijk recht nog drie illegale uitzonderingen te bestaan :

* terrorisme

De incommunicatiepraktijk van het openbaar ministerie en de politie is volledig in strijd én met de Grondwet én met de uitzonderingswetgeving zelf. Nu moet de advocaat over een certificaat van de Audiencia Nacional te Madrid beschikken, wil hij met zijn cliënt-gedetineerde kunnen spreken.

* toelating van de verdachte

De onvervreemdbaarheid van dit recht laat dit niet toe.

* beschikkingstijd voor de politie

Deze politiepraktijk is in strijd met de grondwettelijke regel.

Het Congres van Jonge Spaanse Advokaten te Madrid stelde in maart 1982 : "Het is een gewoonte dat de detentie niet wordt medegedeeld aan de balie, waardoor het recht op juridische bijstand en bovendien het recht om vlug voor de rechter te verschijnen wordt overtreden. Deze methodes verlengen de arrestatieperiode en in vele gevallen verhogen ze de mishandelingen door de politie."

g. Algemene konklusie

De konferentie van Jonge Spaanse Advokaten te Madrid stelde in maart 1982 : "Het volstaat advocaat, onderzoeksrechter... in één van de grote steden te zijn, om te kunnen getuigen over de frekwentie van de toepassing van de terrorisme-wetgeving op gemeenrechtelijke delinquentie."

Volgens hen is de nieuwe Spaanse strafrechtsjustitie na Franco gekenmerkt door :

1. een overwicht van de politionele fase, zowel wat het onderzoek betreft als door de natuurlijkheid van de beschuldiging en het doorslaggevend belang van de politionele ondervragingen. De advocaat wordt daardoor van de decisieve fase van het proces gemarginaliseerd.
2. het proces als bestraffing : de incommunicatie, de schriftelijke onderzoeksfase en de ongelijkheid van verdediging hebben het akkusatoire proces sterk afgebouwd.
3. het nieuwe belang van de gevangenen : 'high-security'-opsluiting is de doodstraf gaan vervangen. Deze nieuwe vorm van tortuur (tortura blanca genoemd) is aan geen enkele controle of toezicht onderworpen.

V. Overzicht van de politieke opinies omtrent de schending van mensenrechten in Euskadi

1. De nationalistische partijen

a. P.N.V.

Deze christendemocratische centrumpartij stelt de systematische tortuur van gearresteerden vast. Bovendien heeft ze op een aantal vlakken initiatieven ondernomen om de uitzonderingswetgeving af te bouwen. Ze wil de langdurige voorlopige hechtenis vermijden, ook omwille van het feit dat de gevangenis de ideale "kweekschool voor terroristen" is.

b. Herri Batasuna

Deze radikaal nationalistische partij stelt de verhoogde repressie in Baskenland in vergelijking met het Franco-régime vast. Ze klaagt de systematische tortuur door de politie aan, evenals de penalisering van haar parlamentsafgevaardigden en de penalisering van linkse publikaties zoals het dagblad Egin (50.000 exemplaren) en het tijdschrift Punto y Yora.

c. Euskadi Eskerra

De vicieuze cirkel van schending van de mensenrechten, inclusief de systematische tortuur, wordt in stand gehouden door de dialectiek tussen de centrale macht en Eta. Fundamentele basis voor Euskadi Eskerra tot herstel en normalisatie is het doorbreken van deze dialectiek via een links onderhandelingsplatform. Deze partij is een samensmelting tussen links-centralistische elementen uit Eta politiko-militar en kommunistische middens.

2. De centralistische partijen

a. P.S.O.E.

De socialistische partij opteert voor een hardere aanpak van het terrorisme. Ze verdedigt compleet de uitzonderingswetgeving, die ze trouwens scherper wil toegepast zien. Tortuur wordt volgens haar niet systematisch bedreven. Gevallen als Almeria zijn kasueel en zeer uitzonderlijk. Een dagblad als Egin maakt in hun opinie direkte propaganda voor de gewapende rebellie tegen de democratie en moet dus worden gesloten.

b. P.C.E.

De grootste schending van de mensenrechten is de activiteit van ETA. De kommunistische partij aanvaardt de systematische tortuur door de Spaanse politie, maar weigert te spreken over de repressie van het Baskische volk. Ze heeft wel tegen een gedeelte van de uitzonderingswetgeving gestemd, meer bepaald tegen de uitzonderingsrechtspraak ('Audiencia Nacional'). De rest van de uitzonderingswetgeving wordt door haar nog steeds verdedigd. Deze partij wil via de beweging voor de vrede onderhandelen en de instellingen democratiseren.

VI. Konklusie

De historische oorsprong van onze staatsvorm als rechtstaat gaat terug tot de Verlichting (Montesquieu, Diderot...) en heeft zich positiefrechtelijk gekonkretiseerd na de Franse revolutie.

Precies op het moment dat de derde stand (de bourgeoisie) de politieke macht overneemt van de adel en de clerus, worden de verlichtingsprincipes, zijnde de afschaffing van de tortuur, de regel "nullum crimen sine lege" (geen misdrijf zonder wettelijke omschrijving), de regel "nulla poena sine lege" (geen straf zonder wettelijke omschrijving) enz... positiefrechtelijk vertaald in een kodifikatie, onder andere van het strafwetboek. De bescherming van de mensenrechten onder juridische vorm vindt dus zijn oorsprong in de verlichting, dat sterk tegen ging tegen het absolutisme dat Europa beheerste van de late Middeleeuwen tot de Franse revolutie.

Ondanks de kodifikatie - symbolen van de liberale rechtstaat - ontstaat er eind vorige eeuw nood aan serieuze wijziging. De opkomende arbeidersbeweging (na de krisissen van 1848 en 1886) heeft zich georganiseerd en de kapitalistische productiewijze heeft zich sterk veranderd. Met andere woorden, de sociale rechtsstaat (later uitgewerkt door Keynes) ontstaat niet alleen als korrektie op de liberale rechtsstaat maar ook op de radikale beweging (in de socialistische kringen en onder de anarchisten) via uitzonderingswetgeving. Zo zien we bijvoorbeeld dat in Italië, Duitsland en België tal van arbeidersleiders in de gevangenis terecht komen.

De sociale rechtsstaat kreëert zich ten koste van een scherpe repressieve vervolging van de radikale politieke lijn. Pas als de integratie van de arbeidersbeweging via de reformistische partijen gegarandeerd is, wordt het rustig, althans tot de eerste zware crisis (1929) het fascisme alle wind in de zeilen blaast. Spanje heeft wel enigszins een andere evolutie gekend. De Spaanse territorialiteit dateert van de 15e eeuw (onder de 'reyes catolicos') maar de centralisatie is van veel latere datum. Onder de Habsburgerdynastie kenden diverse zones immers een juridische autonomie. Verandering kwam er in die toestand toen Catalonië zich in de 17e eeuw ontwikkelde tot een sterke handelsstaat. Philip eerste Bourbon en kleinzoon van Louis XIV, stelde in 1714 via bezetting een eind aan de autonomie en verbood meteen de Catalaanse staat en taal. Het boeiende is precies dat, terwijl in landen als bijvoorbeeld Duitsland en Italië eind vorige eeuw de eenmaking en creatie van de democratische rechtstaat gebeurde vanuit het industriële Noorden (respectievelijk Pruisen en Lombardije), in Spanje precies in 1876 het niet-geïndustrialiseerde Baskenland, evenals het sterk geïndustrialiseerde Catalonië zijn juridische autonomie verliest.

Spanje heeft zijn veertig jaar franquisme overleefd, maar komt erg verscheurd uit de strijd. De ex-franquisten hebben zich meer dan noodgewongen als democraten verkleed; verkiezingen, politieke rechten en vrijheden zijn stuksgewijs tot stand gekomen, maar de franquistische woede blijft leven tegen de Basken en Catalanen, die zo vlug mogelijk een economisch en politiek zelfbestuur willen.

Baskenland heeft na de wereldoorlog een snelle industrialisering gekend en kenmerkt zich heden door een sterke arbeidersbeweging, geruggesteund door een bewuste nationale bourgeoisie. In die zin zoeken deze belangengroepen een stuk politieke macht tegen een hedendaags overgeërfd politiek centrum te Madrid.

Inderdaad, het politieke schaakspel of de franquistische maskerade heeft niet gewerkt. De vos heeft zich herhaalde malen getoond (cfr. de pogingen tot militaire staatsgreep). Tenslotte is dit jaar de UCD als overblijfsel uit elkaar gespat.

Maar wat voor garanties houdt dit in? De zeer gemodereerde socialistische partij beschikt na de verkiezingen van 28 oktober 1982 over de absolute parlementaire meerderheid, maar wat betekent dit in een land met een overmachtig konservatief leger, een autoritaire kerk die ongeveer een derde van de grond bezit en feodale leefstructuren in het Zuiden?

De relatie tussen terrorisme als politiek aktiemiddel tegen de autoritaire staatsstructuur is hier niet ons punt. Maar in ieder geval wordt de strijd rond de Baskische autonomie een spiegel voor de democratiseringstendens in Spanje. Immers, precies op het moment dat zich in tal van Europese landen een autokratisering van de rechtsstaat (de sterke staat) voordoet, precies door de afbouw van de sociale welvaartstaat (cfr. Italië, Duitsland, Engeland, België...), komt Spanje in de zogenaamde de-franquiseringsfase terecht.

Het Baskenland is het zwaarst getroffen door de economische crisis en herstructurering. Hoe zal de socialistische partij én de democratie creëren én de economische crisis bevechten?

John Vervaele,
september 1981

-----o0000o0000-----

VII. Noten

- (1) Voor meer informatie over de reeks pogingen tot staatsgreep, zie Vrij Nederland, "De Spaanse militairen", bijlage van 13 maart 1982 (door Gerrit Jan Hoek); zie ook "Cambio 16", "El golpe paso a paso", maart 1981, nr. 484, 24-48; "Don Tejero de la Mancha", januari 1982, nr. 529, 30-32; "La noche de los tricornos", maart 1981, nr. 483, 18-40; "Asi sera el juicio", februari 1982, nr. 533, 23-29; "Los icognitos del 23-F", februari 1982, nr. 534, 21-24; "Los golpistas de papel", maart 1982, nr. 536, 22-35; "Golpes a la española", maart 1982, nr. 537, 32-39; "Justicia contra los golpistas", mei 1982, nr 544, 31-35.
- (2) El Pais, "Dossier 23-F", 4 juni 1982.
- (3) Cfr. het fenomeen 'pronunciamento', waarbij militairen na het bekendmaken van hun politiek manifest ook politiek ingrijpen door militaire opstanden en bezettingen. Reeds in 1874 werd de Cortes bezet door het leger en de Guardia Civil teneinde politieke eisen af te dwingen. In de vorige eeuw deed er zich ongeveer één 'pronunciamento' om de twee jaar voor.
- (4) zie Vrij Nederland, o.c.; El Pais, o.c.; Le Monde Diplomatique, februari 1977, april 1980 en april 1982.
- (5) El Pais, 3 oktober 1982.
- (6) Dit is wel een opmerkelijk punt in vergelijking met de Belgische grondwet, toonbeeld van de klassiek-liberale democratie.
- (7) zie pagina 22, b.
- (8) zie pagina 19, e.
- (9) Hierbij moet worden opgemerkt dat formele toelating in de praktijk bestaat uit een telefoontje naar Madrid.
- (10) zie pagina 24, IV.
- (11) Dit nieuw strafwetboek typeert zich vooral door zijn dualisme, met andere woorden door zijn onderscheid tussen straffen en veiligheidsmaatregelen. Voor gewoontemisdadigers en onverbeterbaren is de straf van onbepaalde duur voorzien.
- (12) Deze werd in 1970 vervangen door de wet 'Peligrosidad y rehabilitoacion social', op haar beurt partieel herzien in 1978.
- (13) Een reeks van volledige strafwetsherzieningen liggen afgewerkt op het Ministerie. Een kans op goedkeuring blijkt evenwel zeer gering .
- (14) Deze zijn in feite opgesomd in de dekreetwet van 4 december 1978 : moord, zware verwondingen, illegale detentie tegen losgeld of met veinzing van publieke functie, wapen-, munitie- of explosieve opslagplaats. Noot S.W. vermeld daarenboven : "de misdrijven gepleegd met een terroristische intentie of motivatie zijn qua konstruktieve elementen, met of zonder verzwarende

omstandigheden moorden, verwondingen, illegale detentie, bedreigingen en afpersing, openbare ordeverstoring..." met andere woorden de terroristische misdrijven verliezen autonomie en worden gestraft met de bepalingen voorzien ter bescherming van de persoon en de eigendom.

- (15) Reeds in 1979 werd door de regering Cossiga een dekreet in die zin afgekondigd, waarbij toen echter enkel en alleen leden en sympatisanten die geen zwaar misdrijf hadden gepleegd van deze strafvermindering konden genieten.

VIII. BIBLIOGRAFIE

I. DAGBLADEN

a. LE MONDE

- "L'armée espagnole est de nouveau associée à la lutte antiterroriste", 20 april 1982
- "M. Calvo Sotelo annonce la création d'un tribunal contre le terrorisme", 11 mei 1982
- "Le procès des putschistes de février 1981 n'a pas sérieusement ébranlé la démocratie", 20 mei 1982.
- "L'Espagne à mi-chemin de la C.E.E. (I- VI), 22- 28 juni 1982

b. LE MONDE DIPLOMATIQUE

- "L'Espagne entre les écueils", februarie 1977
- "Le labyrinthe basque", april 1980
- "L'Espagne sous surveillance", april 1981

c. VRIJ NEDERLAND

- "De Spaanse militairen", bijlage 13 maart 1982
- "Opus Dei, de opmars van de witte vrijmetselarij in het Vaticaan", 11 september 1982

d. EL PAIS

- "Los abogados jovenes, a la sociedad espanola", 3 april 1982
- "Dossier 23-F", 4 juni 1982
- "Golpe de estado el 27 octubre", 3 oktober 1982

II. TIJDSCHRIFTEN

a. TIJDSCHRIFT VOOR DIPLOMATIE

- "De Spaanse parlamentsverkiezingen van 15 juni 1977", 1977
- "Spanje van francoïsme naar juancarlisme", 1979

b. DE NIEUWE MAAND

- "Van rechtsstaat naar politiestaat", juni 1982

c. EL VIEJO TOPO

- "Guerra o paz ?" extra 15 1981

d. publikaties van Egin, Punto y Yora en Gestores Pro Amnestia

III. BOEKEN

1. Constitucion Española, Boletin Oficial del Estado, Madrid, 1979
2. Derecho Penal, Devera, Madrid, 1979
3. Codigo Penal y legislacion de Peligrosidad Social, Editorial Civitas, 1981
4. Radiografia de un modelo represivo, Miguel Castells Arteché, Ediciones Vascas, 1982

IX. APPENDIX

Na het uitschrijven van deze studie zijn in tussentijd nog een paar belangrijke feiten te melden :

1. Op 17 december wordt de directeur van het 50.000 abonneuten tellende dagblad Egin, uitgegeven te San Sebastian, veroordeeld tot 2 jaar effectieve gevangenisstraf voor 'verdediging van het terrorisme'. De door ons geïnterviewde directeur José Félix Armendi wordt veroordeeld voor twee artikelen getiteld "Eta militar expone sus razones por haber dado muerte al doctor Carasa" en "Para Eta militar el último atentado supone un incremento cualitativo de la campana contra Lemóniz", gepubliceerd respectievelijk op 4 april en 9 mei 1982.

Deze persmededelingen van de Eta-militar zijn door vele dagbladen opgenomen maar zijn volgens het Openbaar Ministerie bij Egin een misdrijf omdat daarin een ethisch waardeoordeel werd toegevoegd. Dit voor de Spaanse democratisering vernederend arrest werd gewezen door de Audiencia Nacional.

Het Openbaar Ministerie had haar eis beperkt tot een gevangenisstraf van 1 jaar maar breidde die naderhand uit tot drie jaar, zich baserend op de wet op de burgerbescherming van 1979 en de organieke wet van 4 mei 1981, die zwaardere straffen voorzien dan het algemeen artikel 268 van het strafwetboek.

2. Precies op de verjaardag van de "Universele Verklaring van de Rechten van de Mens" op 10 december 1982 verklaart de Spaanse afdeling van de Vereniging voor Mensenrechten dat "de tortuur een algemeen voortkomend feit is in de Spaanse staat", waarbij tevens de uitzonderingsrechtbanken, de anti-terrorisme-wetgeving en het gebrek aan rechtsbijstand worden bekritiseerd.

Op 22 december beslistte het Konstitutioneel Hof voor de eerste maal dat mishandeling en / of tortuur begaan door leden van de Guardia Civil voortaan aan de militaire rechtbanken worden onttrokken en dus onder de bevoegdheid komen van de burgerlijke rechtbanken. Daarmee wordt de vicieuze cirkel eindelijk doorbroken, waarbij militairen oordeelden over tortuur begaan door politie die deel uitmaakt van het leger.

-----ooooOoooo-----